

שיחות אל־יעזר

שיחות ומאמרי הגאון רבי אליעזר געלדצעהלער זצ"ל
ראש ישיבת 'אור ישראל'

פרשת נשא

גליון 18

להערות ותיקונים, ולקבלת השיעור מידי שבוע
נא לפנות ל sichoseliezer@gmail.com

פעולת התורה בלב עמליה, ברכתה וקדושתה^ו

חסידים הראשונים היו קוראים לשבת זו 'שבת נאך שבועות', כלומר ס'איז נאך שבועות ועדיין יכולים לאחוז בהשפעות של קבלת התורה. ובפרט שחז"ל דרשו (תענית כו:): 'ביום חתונתו' (שה"ש ג, יא) זה מתן תורה, והרי אחרי כל חתונה יש את שבעת ימי המשתה, לכן השבת הראשונה אחרי שבועות הוא ה'שבת שבע ברכות' של מתן תורה. והלא דבר הוא שהפרשה הארוכה במדרש רבה ובזוה"ק היא פרשת נשא. ואומר החידושי הרי"ם זי"ע (מובא בשמו ע"י רבי צדוק, פר"צ אות ז) שכיון שבזמן מתן תורתנו יורד שפע של תורה בעולם וחז"ל הרגישו וקיבלו אלו ההארות, לכן מתגלה לנו הברכה והשפע הזה בתורתם – תושבע"פ, מיד בקריאה הראשונה אחרי שבועות, שהיא בדר"כ פרשת נשא. והוא ממש ענין 'שבת נאך שבועות'.

וכמובן לא רק חז"ל, התנאים והאמוראים הקדושים זי"ע, זכו לעמוד אצל הר סיני, אלא אף בנו דיבר ה', וגם אנו הנשמות הקטנות שאיננו מרגישים השפע של קבלת התורה במוחש, צריכים להאמין ולדעת שזכינו לקבלת התורה באמת. ולכן עלינו להשקיע יותר כוחות ללמוד בהתמדה יתרה, כי יש לנו שפע של תורה בימים אלו, לזכות להבנת התורה ולחדש חידושי תורה ביתר שאת ויתר עוז.

ברכה משולשת מוכח התורה

יברכך ה' וישמרך. יאר ה' פניו אליך ויחנך. ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום (במדבר ו, כד-כז). רבי צדוק מבאר ריבוי התושבע"פ הנ"ל באופן אחר,

---

^ו שמועס עש"ק נשא תשנ"ט

בהקדם מה שכתוב (ירמיה ט, כב-כג) 'כה אמר ה' אל יתהלל חכם בחכמתו ואל יתהלל הגבור בגבורתו, אל יתהלל עשיר בעשרו, כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי'. ואיתא על זה במדרש (במדב"ר פכ"ב ז) וז"ל 'שלוש מתנות נבראו בעולם שאם זכה באחת מהם נטל חמדת כל העולם וכו' אימתי בזמן שהן מתנות שמים ובאות בכח התורה, ע"כ. היינו שחכמה גבורה ועושר הם שלשה תחומים שהבריות משקיעים כל חייהם להצליח בהם, ומי שעלה הדבר בידו בדרך כלל מתהלל ומתגאה כאילו 'נטל חמדת כל העולם'. כי כל אחד מאלו השלשה לבדו נותנים לאדם שלטון וכח והשפעה עצומה על הכלל, באופן שרבים צריכים לו, וישכימו לפתחו ויתחשבו בדעתו. העושר, כפי שאנו רואים שמי שיש לו הרבה כסף יש לו כח רב, וכמו שאומרים במדינתנו 'מאני איז פאוור', וכן הוא באמת במציאות העולם, כולם מחניפים לעשיר וחפצים להיות ברשימה הטובה שלו. וכן החכם יש לו כח גדול, שהרי על פיו ישק כל דבר, וכל שאלה קשה או מחלוקת יבואו לפתחו לפתרון ופשרה. והגיבור, כולם מפחדים ממנו, והכל צריכים לו בעת שיבוא עליהם אויב וכיו"ב.

אבל הנביא מזהיר 'אל יתהלל', שהעשיר החכם והגיבור לא יתגאו על אחיהם בכך שיש להם יותר ממון בכיס ושה' חנן אותם בדעה וגבורה, כי מי שמשתמש באלו הדברים רק להגדיל את עצמו ולא למען התורה, הלא על זה אמר שלמה המלך (קהלת ה יב) 'יש רעה חולה ראיתי תחת השמש עושר שמור לבעליו לרעתו', היינו שלא תמיד מי שיש לו הרבה כסף יהיה לו מעתה רק טוב ונעים, אדרבה הרבה פעמים דוקא העושר והנכסים של האדם הם אלו שמכניסים אותו לדאגות וצרות ויגון, ומורידים אותו למטה. וכן הוא ב'מתנות' האחרות, כמובא שם במדרש. אלא הברכה באלו שלושת הדברים היא דוקא אם הם באים מכח התורה, 'השכל וידע אותי', אז 'יתהלל המתהלל' בעושר הזה, כי אז הוא מתנה טובה, טוב לבעליו וטוב לעולם. ורבי צדוק הולך ומבאר איך ג' הברכות שבברכת כהנים הן כנגד אלו שלש מתנות טובות, שיהיו באופן של 'השכל וידע אותי'.

הברכה הראשונה, 'יברכך ה' וישמרך', כנגד העושר, כמו שרש"י מפרש 'יברכך – שיתברכו נכסיו', שיהיה לך ממון רב ושפע ונכסים וכל טוב ולא תצטרך

לבריות. אך יחד איתה מגיעה הברכה העיקרית 'וישמרך', היינו שישמור ה' שלא תתגאה על אחיך בגלל הברכה באסמין, ובל תשכח כי ה' אלקיך הוא הנותן לך כח לעשות חיל. וכמו שכתוב במדרש (במדב"ר פי"א, ה) 'וישמרך – מן המזיקים המקיפים אותך', ומי הוא המזיק שמקיף את כל האדם מבית ומחוץ מבוקר עד ערב, הוה אומר זה האדם בעצמו, היצר שלו, הגאווה שלו והקנאה שלו, והיינו 'וישמרך'. ושמירה זו שייכת בפרט ביהודי בן תורה ויר"ש שברכת ה' היא תעשירנו, זה עצמו מביאו לידי ביטול והכנעה, כגודע דברי הירושלמי (ערלה פ"א ה"ג) 'מאן דאכיל דלאו דיליה בהית לאסתכולי באפיה', היינו כשאדם מקבל מחברו אוכל ומתנת חנם הוא מתבייש להסתכל בפניו, כי מאד לא נעים לקבל מאחרים. על כן יהודי שחי עם אמונה, אין שפע הפרנסה והנכסים מביאו לידי גאווה, אדרבה, זה מכניע את לבו עוד יותר, כי הוא מבין שאיננו ראוי לזה, וכמה הוא צריך להודות לה' על חלקו דבר יום ביומו. ועל ידי הביטול וההכנעה הוא מגיע למדרגות גבוהות של 'השכל וידוע אותי'. זו היא הברכה 'יברכך ה' וישמרך'.

'יאר ה' פניו אליך' נגד מתנת החכמה, כמש"כ (קהלת ח א) 'חכמת אדם תאיר פניו', וכמו שמתפללים 'והאר עינינו בתורתך'. והברכה היא שה' יתן לך דעת להבין ולהשכיל, ויאיר עיניך בחכמת התורה, כי חכמה שלא באה מכח התורה יכולה להיות ר"ל בגדר 'חכמים המה להרע'. שגם בחכמה יכולים אנשים להשתמש שלא כדת, והוא גם בכלל 'עושר שמור לבעליו לרעתו'. אבל הברכה העיקרית בזה היא 'ויחונך', שהרי מצוי מאד שאנשים מרגישים חכמים ונבונים יותר מכולם, ומתהללים ומתפארים שכל שאר האנשים זולתם לא ראו מאורות מימיהם. אבל האמת היא שה' חכמים' הללו שנואים ומאוסים על הבריות, וכמו שאמרו (סוטה מז:): האי מאן דמתייהר אפילו אינשי ביתיה לא מתקבל. ואין הכוונה דווקא על אשתו ובניו, אלא גם על חבריו וידידיו ובני קהלתו לא מתקבל. ויכול להיות אדם שיש לו חכמה גדולה והרבה מעלות טובות, אם הוא בעל גאווה אין יכולים לעמוד בד' אמותיו. אכן כשמוכרחים לבקש ממנו טובות באים אליו בלית ברירה, אבל אף אחד אינו רוצה להיות במחיצתו. וגם הקב"ה אינו רוצה, כמו שאמרו חז"ל (שם ה). 'כל אדם שיש בו גסות הרוח אמר הקב"ה אין אני והוא יכולין לדור בעולם'. ולכן הברכה היא שעם החכמה שיאיר ה'

בלבך תזכה גם לחן, כמו שנאמר (משלי ד, לד) 'לענוים יתן חן', שמי שיש לו הכנעה וענוה יש לו גם חן. וחכם שהוא גם עניו ושפל ברך, חכמתו מביאתו לידי ידיעת ה' 'השכל ויודע אותי', ועליו כתיב (שם א ט) 'כי לוית חן הם לראשך'.

'ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום', פרש"י 'יכבוש כעסו'. היינו שאם ח"ו יש דין בעולם וצריך להיות פנים של זעם, הברכה היא שה' ישא פניו אלינו ויכבוש הכעס ויראה לנו פנים שוחקות, והוא ענין מתנת הגבורה. כי אצל האדם שנינו (אבות פ"ד מ"א) איזהו גיבור הכובש את יצרו, וביאור הדבר כבר אמרתי לכם כמה פעמים, שכל אחד מבין שאין שום יתרון וגדולה למבוגר בעל כח להכניע ילד קטן, ומצד שני המציאות היא שעל אדם חזק וגבוה ממך לא תוכל להתחזק, אלא מאי, שאתה מצליח להתגבר על מי שנראה בערך גבוה וחזק כמותך, אבל גם זה הבל ושקר, שהרי עתה שניצחת אותו התברר למפרע שבעל ריבך רק נראה לעינים שהוא גבוה וחזק, אבל באמת לבו חלש, א"כ מאי רבותא בגבורתך שניצחת החלש ממך. נמצאנו למדים שאין באמת שום מעשה גבורה זולת מה שהאדם לוחם עם עצמו ומתגבר על יצרו, כי ידענו שהיצר מתגבר ומתחדש בכל יום להמית האדם ולהפילו בתחבולות חדשות (עי' קידושין ל:), ואעפ"כ בידי האדם ללחום עמו ובעז"ה גם לנצחו היום.

ואם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו ומבעיר בלבו אש התאוה עד שמרגיש שלא יוכל לו, העצה היחידה על זה היא 'בני, אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש, אם אכן הוא נימוח ואם ברזל הוא מתפוצץ' (שם), היינו שע"י אש התורה שנלמד בעמל וביגיעה נימוח כל אש היצר. והיא היא הגבורה עילאה שיתהלל בה המתהלל, והיא הגבורה שבאה מכח התורה של 'השכל ויודע אותי'. והיא גבורה אמיתית שאין כדוגמתה בכל המלחמות שהאדם לוחם ומנצח אויב ששוה בשוה עמו ממש, ואף חזק ממנו, כיון שהוא מלאך ואתה אדם.

וזאת הברכה 'ישא ה' פניו אליך', שע"י שאתה כובש את מידותיך הרעות, ומתגבר על אש הכעס ואש התאוה הבווערת בלבך, תזכה שגם הוא ית' יכבוש כעסו לעומתך. כמו שדיברנו (עי' תניא פ' כז) שהוא ענין 'והתקדשתם', שע"י שהאדם משתדל ולוחם מלחמות ה' להיות ולהישאר קדוש, 'והייתם קדושים'

– הוא זוכה שמקדשים אותו מלמעלה. והיא הברכה 'וישם לך שלום', כי יש שלום בין אדם לחברו ויש שלום בין איש לאשתו, אבל יש גם ענין של שלום אצל האדם עם עצמו, כידוע בעל התניא זי"ע (פרק ט) מסביר שיש מלחמה תמידית בנפש האדם מי יצליח לכבוש את העיר הקטנה שלו, והדרך היחידה שישכון השלום בתוכך מהמלחמה הקשה הזו הוא ע"י עסק התורה. וזה מכח ברכת כהנים, שהרי המשנה אומרת 'הלל אומר הוי מתלמידיו של אהרן אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה', שברכת השלום הפנימית והאמתית היא דוקא מכח הכהן שמקרבן לתורה, כמש"כ (מלאכי ב ז) 'כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו'.

לכן העצה היעוצה לנו להתהלל בעצמנו באמת, היא ללכת אל הכהן לקבל ברכת כהנים שהיא ברכת התורה, ולהתבונן שרק ע"י שהאדם משתמש במתנות הטובות שחנן אותו ה' באופן שהן יביאו אותו ל'השכל ויודע אותי', יזכה לכל חמדת העולם. כי רק על ידי שהאדם מתדבק בתורה יש לו שמירה מפני המזיקים המקיפים אותו. והחכם כשילמד תורה בהתמדה ימצא חן ושכל טוב בעיני אלקים ואדם. וע"י שהאדם מושך את המנוול לביהמ"ד זוכה לגבורה. ומסביר רבי צדוק שלכן דוקא אחרי שקוראים ברכת כהנים ומבינים ענין 'השכל ויודע אותי' יש כזה שפע עצום של תורה במדרש ובזוה"ק בפרשת הנשיאים הסמוכה.

נשיאות ראש של נושאי הארון

בני מררי למשפחתם לבית אבתם תפקד אתם (במדבר ד, כט). יש להבין למה אצל בני גרשון וקהת כתוב (לעיל פסוקים ב כב) לשון 'נשא' ולא אצל בני מררי. ועוד יש לדקדק בלשון הכתוב אצל בני גרשון 'גם הם'.

ונקדים דהנה אמרו חז"ל (סנהדרין צט:) אמר רבי אלעזר כל אדם לעמל נברא שנאמר 'כי אדם לעמל יולד', איני יודע אם לעמל פה נברא אם לעמל מלאכה נברא וכו' הוי אומר לעמל פה נברא, ועדיין איני יודע אם לעמל תורה אם לעמל שיחה, כשהוא אומר 'לא ימוש ספר התורה הזה מפין' הוי אומר לעמל תורה נברא עכ"ל. וצריכים להבין ההו"א שבגמ', וכי יעלה על הדעת שתכלית בריאת

האדם הוא לעבוד בגראסריי ולמלאות מדפים ליום ולילה עד חצות, או לקנות ולמכור 'ריאל עסטעיט' במנהטן להרויח הון רב. ועוד יותר תמוה ההו"א הבאה בגמ' 'איני יודע אם לעמל שיחה', וכי יש צד שהאדם נברא לפטפט דברי הבל ורעות רוח לאורך ימים טובים. אלא מבאר רבי צדוק זי"ע (פרי צדיק נשא אות א), שכוונת חז"ל 'עמל מלאכה' היינו מצוות ומעשים טובים, כעין מה שעבודת המשכן נקראת מלאכה ככתוב (שמות לו, א) 'את כל מלאכת עבדת הקדש לכל אשר צוה ה'', והגמ' מסתפקת האם תכלית האדם הוא לעסוק במצוות מעשיות או לעמל תורה ותפילה, וע"ז מסיק הגמ' שלעמל פה נברא. ושוב יש ספק אם תכלית האדם בעולמו הוא עמל תורה או עמל שיחה, וכידוע (ברכות כו:): 'אין שיחה אלא תפילה', וכבר אמר רבי יוחנן (שם כא.) ולואי שיתפלל אדם כל היום כולו. ע"ז מכריע הגמ' שאדם לעמל יולד היינו לעמל תורה.

כמובן שהאדם צריך גם להתפלל וגם לעסוק במצוות מעשיות בכל פרטיהם ודקדוקיהם עם הכוונה הראויה, אבל רבי אלעזר בא לומר שגם אם אלו דברים חשובים מאד ועיקריים לעבודת ה', אבל תכלית כל בריאת האדם הוא לימוד התורה. ולמה, כי כל אדם נברא במצב של 'פרא אדם', עם נפש בהמית ששואה לחיה ולבהמה, ועבודת האדם בעולמו היא לעדן את נפשו ולהתרומם, עד שיהיה ראוי להיות 'ממלכת כהנים וגוי קדוש' ומשכן להשראת השכינה. ואמר רבי אלעזר שאע"פ שהמצוות פועלות לטהר נפש האדם, וכן התפילה, אבל לשום דבר אין את הכח להפוך את טבע האדם ולקרבו לאלקות כעסק התורה, כי רק בתורה יש את הכח והסגולה של 'המאור שבה יחזירנו למוטב' (איכ"ר פתיחתא ב), והיא מעדנת את נפש האדם ומשנה את כל מהותו.

ב"ה יש הרבה יהודים שעוסקים בגמילות חסדים ושאר מצוות חשובות, ויש להם זכויות רבות וגדולות, ואין לנו השגה ברב טוב הצפון להם לעוה"ב. אבל בעולם הזה יש לנו קצת השגה, ואין צריכים להיות מבין גדול לראות האצילות והטהרה על תלמיד חכם שמתייגע כל היום בתורה, האיידלקייט בכל הליכותיו והערליכקייט בבין אדם לחברו, הוא פשוט בן אדם טהור ומזוכך, 'א שטיק תורה'. וחברו שעוסק בגמ"ח ומצוות מעשיות, אע"פ שמלאכתו מלאכת שמים, אבל אין לו המעלות הללו, כי העמלות בתורה הופכת את לב האדם ונעשה בריה חדשה ממש.

מבאר רבי צדוק שעל שבט לוי כתיב (דברים י ח) 'בעת ההיא הבדיל ה' את שבט הלוי לשאת את ארון ברית ה' לעמד לפני ה' לשרתו ולברך בשמו', היינו שאין להם נחלה בארץ לעובדה ולשומרה כי ה' הוא נחלתם והם צריכים להיות פנויים תמיד לעבודת ה'. אבל גם בשבט לוי, היינו בעובדי ה' גופא, יש שלש מדרגות, בראש וראשונה בני קהת נושאי ארון ברית ה', הם אלו שהוגים בתורה יומם ולילה, לא פסיק פומייהו מגירסא, עליהם צוה ה' את משה 'נשא את ראש בני קהת', תנשא ותגביה אותם לפני כל העדה, שכולם יראו ויבינו שתלמידי חכמים העמלים בתורה הם תכלית וכוונת בריאת האדם וכל הבריאה והם מחזיקים את העולם, 'אדם לעמל יולד', 'נעשה אדם נאמר בעבורך' היינו על רשב"י וחבריו שתורתן אומנתן (עי' שבת יא.).

אחרי בני קהת באה הדרגה השניה בעובדי ה', והם בני גרשון נושאי יריעות המשכן. היריעות הם עיקר המשכן, כי כמו שהסוכה נקרא על שם הסכך כן המשכן נקרא על שם יריעות המשכן ויריעות אהל מועד, שהם עושים את המשכן לאהל. ומהות המשכן הוא מקום תפילה כמש"כ (ישעיה נו, ז) 'כי בתי בית תפילה יקרא', לכן בני גרשון הם אלו שמתפללים כל היום בדבקות והתעלות הנפש בהשתוקקות ורוממות, והוא עמל שיחה. עליהם צוה ה' 'נשא את ראש בני גרשון גם הם' כלומר, אף שהם אינם במדרגת בני קהת נושאי הארון, אבל 'גם הם' צריכים לנשא אותם על פני כל אחיהם, מהם יראו ויבינו שיש להם מעלה גדולה בעבודתם שהיא עבדות הלב ודבקות.

ואחריהם הדרגה הנמוכה מבני לוי הם בני מררי נושאי הקרשים, היינו שהם באמת עמלים בעבודה קשה מאד, והיא עבודת ה' בלי ספק ושכרם הרבה מאד, וזה כנגד אלו שעסוקים במצוות מעשיות, 'עמל מלאכה' גמ"ח ושאר מצות, ובאמת זוכים לשרת את ה', אבל עליהם אין כתיב נשא, שאין להם אותה מעלה של נשיאות ראש.

האדם נבחן לפי מה שהוא ולא ביחס לחברו

אלא שהיה קשה לי בדברי רבי צדוק, הלא בתחילת פרשת במדבר נאמר (פרק א, ב) 'שאו את ראש כל עדת בני ישראל', וכן בפרשת כי תשא כתיב (שמות ל

(יב) 'כי תשא את ראש בני ישראל', ואיתא מרבי צדוק זי"ע (רסיסי לילה כו) שהפשט הוא שכל יהודי הוא בבחינת ראש, כי לכל אחד ואחד יש איזו מעלה מיוחדת שאין לזולתו, ובה הוא ראש על כל ישראל. ולפי זה ממש אינו מובן, הרי אם כל ישראל יש להם נשיאות ראש באיזה בחינה, למה יגרע דוקא חלק בני מררי הלויים שהם עמלים ומזיעים לנצח על מלאכת בית ה' יום ולילה לא ישבותו.

אלא יש לומר, שכנראה אם אתה מבני ישראל ויש לך איזה מעלה ויתרון על פני אחיך בעבודת ה', שפיר יש לומר שזה נשיאות ראש לגביך ולגביהם, אבל אם אתה לוי, היינו שיש לך כוחות גדולים של 'זהו לי הלויים' שאתה עומד לפני ה' לשרתו, דורשים ומצפים ממך השגות גדולות יותר. אכן אתה עושה מלאכה קדושה והיא עבודת ה', אבל היית יכול להיות כ"כ הרבה יותר, היית יכול להיות בחי' בני קהת לשאת את ארון ברית ה', או להיות לפחות עמוד התפילה לשאת את יריעות המשכן ואוהל מועד כבני גרשון, ולמה זה הסתפקת בעמל מלאכה גרידא. לכן אין לבני מררי הבחי' הגבוהה של נשיאות ראש.

הדבר מצוי הרבה, ובפרט בישיבה שכולם יושבים יחד כל היום, שהאדם מודד את עצמו ביחס לחבריו, ואז הוא עושה חשבון לעצמו שלגבי פלוני ואלמוני אני עדיין נחשב למדן ובעל השגה ומוצלח, ולכן 'שלום עלי נפשי'. אבל יש כאן תביעה עצומה הרי אתה בן לוי ויש לך כוחות וכשרונות עצומים עין לא ראתה, מי נתן לך הזכות להסתכל על פלוני, מה יש לך איתו. לפי הכוחות שיש לך אתה יכול להיות בן קהת, ומשמים מצפים ממך להיות בן קהת, ואם אתה 'מסתפק במועט' כי אתה מרגיש שכלפי פלוני אתה עדיין גאנץ בסדר, הרי אתה משליך מעליך אותו כתר ועטרה שהוא הנשיאות ראש.

לכן, צריכים להתבונן שה' נתן לכל אחד כאן מתנות טובות, חמדת כל העולם, ואתם כולכם בחי' בני לוי שזוכים לעמוד לפני ה'. וע"י ששואפים להיות מנושאי הארון, נזכה ל'השכל ויודע אותי' ונשיאות ראש, ולהשתמש עם הכשרונות לעשות רצון ה' בשלמות, ובזאת יתהלל המתהלל.

רמז ענין הדגלים

יש להתבונן בסדר הפרשיות בפתחת ספר במדבר, שלכאורה מיד בהתחלה יש כעין סתירה. הרי הספר פותח בציווי למשה רבינו למנות את ישראל, וכבר דברנו על זה באריכות¹ שפרשה זו נקראת תמיד קודם חג השבועות, והטעם לזה איתא (עי' מגילה לא: ובתוד"ה קללות) כדי שתחל שנה וברכותיה, והברכה המיוחדת בפרשת במדבר היא שסופרים ומונים כל יהודי בפני עצמו 'במספר שמות', שהוא ראוי לצאת ולהימנות בצבאות ה', ובזה נהיה כל יחיד לדבר שבמנין שיש בו חשיבות ושוב אינו בטל. ופרשה זו מראה על חשיבותו של כל יהודי וקרבנו לפני המקום עד שיהיה דבר שבמנין. וזו ההכנה למתן תורה, שידע כל מי שעמדו רגליו על הר סיני שהוא דבר חשוב ואין שלמות לכלל ישראל בלעדיו. אבל מיד אחרי כן באה פרשת הדגלים, ומקופיא היה נראה שדגל מראה על היפוך ענין הקרבה. שהרי כל תכלית הדגל הוא לסימן, להצביע לאלו העומדים מרחוק במלחמה, אם ירצו לדעת היכן הוא המלך ומחנהו, יסתכלו לראות הדגל מתנופף על נס גבוה וידעו איזה דרך לשוב ואיה מקום כבוד מלכותו. ולכאורה אם היו בני ישראל כ"כ קרובים לה' למה היו צריכים לדגל, מה ענין דגל בבית המלוכה לפני השרים ובני מלכים היושבים ראשונה במלכות.

אלא נראה שהתורה באה לרמז לנו שמי שעומד לפני מתן תורה, ואינו מרגיש שהוא שייך להענין, שהוא מרגיש רחוק מבית המלך ואינו ראוי להיות במספר שמות, ידע שלמענו יש דגל, והדגל מרמז שאף אם אתה עומד מרחוק ואתה מחפש את המלך, דע שגם אתה שייך לענין מתן תורה, הגבה רגלך ורוץ נוכח הדגל ותבוא אל מחנה ה' בשלום לקבל את התורה.

¹ עי' מכתב הכנה לחג השבועות

ענין הנזיר ופידור הפרשיות

יש להתבונן בסדר הפרשיות מתחילת הספר. לכאורה אחרי מנין בני ישראל בפרשת במדבר ומנין הלויים, היה צריך לבוא מיד ענין 'ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן' (פרק ז), שהרי יש לנו עכשיו את מספר העם כולו, ולא נותר אלא להקים המשכן. אבל באמצע יש כמה פרשיות המפסיקות לכאורה את הענין, קודם מצות שילוח טמאים מן המחנה (ה, א), אח"כ ענין גזל הגר (שם, ה), פרשת סוטה (שם יא), פרשת נזיר (ו א) וברכת כהנים (שם כב), ורק אחר כל אלו באה פרשת 'ויהי ביום כלות משה', וזה צ"ב.

מבאר רבי צדוק זי"ע (פרי צדיק נשא אות ג), שכאשר יהודי מכיר שהוא 'במספר שמות' והוא חלק חשוב בכלל ישראל, ירצה גם הוא לקחת חלק בבנין משכן לה'. לכן באה פרשת שילוח טמאים, כדי שהאדם ידע שלפני שניגשים להיכל ה' צריך לפשפש במעשיו ולתקן דרכיו, שלא יהיה בו מטומאות הללו שסותרות להשראת השכינה בעולם. והשלש טומאות של צרוע זב וטמא-לנפש הן כנגד הקליפות של הקנאה התאוה והכבוד שמוציאים את האדם מן העולם, כמו שהארכנו במכתב בפירוט². ופרשה זו באה כתנאי לפני שבונים משכן ה', שהאדם יהיה נקי וטהור מאלו הפגמים עד שיהא ראוי ליכנס למחנה שכינה.

אבל אז יפול לב האדם בקרבו, כי מי יאמר זכיתי לבבי, הלא קלקלתי כ"כ הרבה ופגמתי נשמתי ורוחי, מכף רגל עד ראש אין בי מתום, ויתייאש ויאמר אבדה תקוותי מליטול חלק בבנין המשכן. לזה באה פרשת גזל הגר, שהרי הגמ' אומרת שאין לוקין על גזלה כיון שניתן להשבה (עי' מכות טז.), ואם מת הנגזל עדיין יכולים לתקן העון בזה שמחזירים ליורשים. אבל מי שגזל מגר שאין לו יורשים, הרי אין לו כבר למי להשיב ולתקן חטאו, ובכן איך יעשה תשובה, הלא על עבירות שבין אדם לחברו אין מועילה תשובה, ויש כאן ממש מעוות שאינו יכול לתקן. על זה מגלה התורה שהקב"ה פתח שער לדופקי בתשובה, ויש קרן וחומש שנותנים לכהן ואשם וכו', דהיינו יש עצה גם לך. וצריכים להתבונן בזה, שגזל הגר איננו רק החטא המסוים הזה והתיקון הזה, אלא טמון

² עי' מכתב הכנה לחג הפסח

כאן מושג של חטא שאין לו תקנה, לא בין אדם לחברו ולא בין אדם למקום. והתורה מגלה שגם לאיש אשר כזה יש תשובה, לכן אל יפול לב האדם בקרבו, והחלש יאמר גבור אני לבנות בית ה' ולעשות תשובה על כל מעשיו.

אחר כך באה פרשת סוטה. ויש להתבונן הרי חז"ל אומרים (עי' בר"ר פ"ג, ה) אין הקב"ה מייחד שמו על הקללה, אבל למעשה במגילת סוטה אנו מוצאים כמה וכמה פעמים שם המפורש, 'יתן ה' אותך לאלה ולשבעה בתוך עמך בתת ה' את ירכך נפלת וגו'' (ה, כא), ולא עוד אלא שהשמות הללו עומדים להימחק לתוך מים המרים, ולכאורה אין לך קללה גדולה מזו. אלא על כרחך, אומר רצה"כ, שאין כאן קללה אלא ברכה, והברכה היא שאע"פ שמדובר ביהודיה שנפלה לדיוטא התחתונה ממש, ועשתה מעשה בהמה ועבירה שיש בה מיתת בי"ד, ולא עוד אלא אחרי ששמעה האלה והקללה רואה איך מוחקים את שם ה', והיא יודעת שהיא חטאה ואם תאמר 'נטמאתי' לא ימחקו, אבל היא עומדת במרדה ונותנת שימחקו את השם, הרי מדובר פה בחילול השם שאין כדוגמתו. ומ"מ ענשה אותה התורה באופן שע"י מיתתה היא תגרום קידוש השם, שתראה בכך שיש דין ויש דיין. וע"י שתגרום שגם כל אלו שיראו יתעוררו ע"ז, וגם היא תעורר את עצמה מיד לפני מיתתה, בכך יהיה לה תיקון. והרי לא היה הקב"ה צריך לכל זה אלא היה יכול לעונשה באופן שיהא חטאה שמור לה לגיהנום לדראון עולם. אלא מחמלת ה' על נשמה אבודה ורחוקה זו, שלא ידח ממנו נדח, צוה על מצות סוטה שיהיה באופן הזה כדי להחזירה לשורש הקדושה.

וההתבוננות בזה תביא את האדם לקבל על עצמו נזירות, כמו שאמרו (סוטה ב.) 'הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין', כי יודע הוא מעתה שאע"פ שעדיין צריך לשפר מעשיו, אבל יש בכוחו תמיד לעשות תשובה ולהתקרב לה', עד שיוכל לשאת נזר אלהיו על ראשו ולפרוש מעוה"ז להתקדש לשמו. וזה לא רק שיזיר עצמו מן היין אלא יין רומז לכל מיני תאוות כידוע, וע"י לימוד פרשת סוטה הוא מבין שיש לו את הכח גם במצבו עתה לומר הריני נזיר לה' ועי"כ לזכות לקדושה יתרה. ומדרגת קדושתו היא עד כדי כך שהדין הוא שקדושת נזיר חמורה מקדושת הכהן, כי כהן מותר ליטמא לקרובים ונזיר אסור. והפשט הוא כי הקדושה שאדם מקבל על עצמו ע"י רצונו והחלטתו בלב

שלם, הרבה יותר גבוהה מהקדושה שיוורש מאבותיו. והפרישות הזאת והקבלה שלו להתקדש ולהתרומם הוא הכתר וה'נזר' על ראש הנזיר, שזוכה לה ע"י לימוד הפרשיות של שילוח מחנות וגזל הגר וסוטה.

ואיתא מהשפת אמת זי"ע (נשא תרנ"ח) דבר נפלא, שהכח של יהודי לקבל נזירות בדיבורו בא לו מכח דיבורי התורה שזכינו לה זה עתה במתן תורה. כלומר שרק ע"י העסק והעמלות בתורה יכולים לזכך הנפש ולהזיר את עצמו מכל תאוות וחמדות העולם ולשנות ולעדן את טבע ה'פרא אדם' כמו שראינו לעיל. ולכן מצד אחד כח הנזירות הוא תוצאה ממתן תורה שזכינו לו, אבל צריכים לדעת שהוא גם הקדמה ותנאי לכל השנה הבעל"ט, שהדרך היחידה לזכות באמת לכתרה ול'נזר' התורה היא ע"י שהאדם שומר את עצמו לא להימשך אחרי תאוות לבו. וכמובן שאין הכוונה בזה לדברים האסורים, שעל זה כל ישראל כאחד מושבעים ועומדים מהר סיני ולא רק הנזיר, אלא הכוונה על המותרות והתאוות החומריות, היינו הדברים שהנזיר מזיר את עצמו יותר מכולם, וכדבריו הנוראים של אבן עזרא שרמזנו עליה לעיל, וז"ל 'כי מלת נזיר מגזרת נזר וכו'. דע כי כל בני אדם עבדי תאות העולם, והמלך האמתי שיש לו נזר ועטרת מלכות בראשו, כל מי שהוא חפשי מן התאות, עכל"ק. וזהו תנאי קודם לתורה ועבודת ה'.

לכן אם בחר נמצא בדרך או במצב אחר שאין לו כ"כ מוחין ללמוד, אז יש געשמאק מיוחד לקרוא סיפורי מעשיות כאלו שנכתבו באופן שמכניסים את הקורא לתוך הענין ומקיף את כל ראשו ומחשבתו בכל רמ"ח ושס"ה עד שיחשוב עליה כל היום. אבל אתה לא כן נתן לך ה' אלקיך, אתה יש לך הכח לומר 'הריני נזיר', אני מתנזר מן היין ומההנאה היתרה הזו ואני משאיר לבי ומוחי פנויים לתורה, ועי"ז הוא זוכה לכתרה של תורה.

ואחרי הלימוד בעיון בכל אלו הפרשיות, זוכים סוף סוף לפרשת 'ויהי ביום כלות משה', שזוכים לבנות בית לה', וכמו שמבאר האמרי אמת זי"ע ש'כלות' הוא מלשון 'נכספה וגם כלתה נפשי' (תהלים פד, ג). משה רבינו לימד אותנו שהדרך להעמיד משכן לה' הוא רק על ידי 'כלתה נפשי לחצרות בית ה''. וכל אחד מישראל יש לו בנפשו את כח הרצון של כלתה נפשי, רק צריכים לקום

ולומר אני רוצה, נכספה וגם כלתה נפשי לבנות את המשכן הפרטי שלי לה', ועי"ז יוכל להעמיד משכן להשראת השכינה.

נושא בעול עם חבר

ויביאו את קרבנם לפני ה' שש עגלת צב ושני עשר בקר עגלה על שני הנשיאים ושור לאחד ויקריבו אותם לפני המשכן (במדבר ז, ג). יש להבין למה את שאר הקרבנות הביאו הנשיאים כל אחד לבדו, עד כדי שהתורה מאריכה וכופלת אותה פרשה ממש י"ב פעמים מילה במילה, אבל אצל העגלות הביאו 'עגלה על שני הנשיאים', וכי לא היו יכולים לנדב י"ב עגלות לשאת את הקרשים. אלא זה שכל אחד הביא קרבנו לבדו, והאריכות שבאה בפרשתנו, איתא מהרבי רבי בונם זי"ע שעיקר נדבת המשכן הוא 'אשר ידבנו לבו', והנשיאים לא סתם הסתכלו כל אחד במתנת חברו וחשב גם אני אעשה כמוהו ואביא 'כף אחת עשרה זהב מלאה קטורת', אלא לכל אחד מהנשיאים היתה כוונה מיוחדת, לפי השגתו ולפי עבודתו. לכן כתוב נדבת כל נשיא ונשיא לבדו באריכות, כי הם היו נדבות שונות לגמרי.

אבל הסיבה למה בכלל נדבו הנשיאים עגלות, כתב רש"י וז"ל 'הם נשיאי מטות שהיו שוטרים עליהם במצרים והיו מוכים עליהם, שנאמר ויכו שוטרי בני ישראל וגו', עכ"ל. דהיינו שהנשיאים היו אלו השוטרים שחמלו על בני ישראל ולא רדו בהם בפרך לספק מתכונת הלבנים כתמול שלשום, ובגין כך הוכו באכזריות ע"י נוגשי פרעה. וגם עתה חמלו על בני מררי וחשבו איך יוכלו לשאת המשא הכבד של הקרשים במדבר החם הזה, על כן נדבו את העגלות להקל מעליהם המשא, שיהיה קל ונוח לשאת הקרשים. ואיתא בספורנו שהביאו 'עגלה אחת לשני הנשיאים' לאות אחוה ביניהם. ועומק הענין בזה הוא, שאם אתה רואה חברך סוחב משא כבד, איך די שתתן לו עגלה ותעמוד לך מן הצד, אלא אות אחוה הוא שאתה מטה שכמך לסבול עמו ואומר לו 'קום לאמיר שלעפין צוזאמען', זהו חבר אמיתי. ולכן לא נדבו הנשיאים כל אחד עגלה, אלא כל אחד השתתף עם נשיא אחר למשוך ביחד את הקרשים. 'עגלה אחת לשני נשיאים' דייקא, כי כך יהודי עוזר לחברו.

כל בחור וכל אדם נושא משא על שכמו, אחד יש לו חבילה קטנה ואחד גדולה יותר. תזכרו תמיד שחבר אין עוזר ע"י שנותן עצה סתם, אלא הוא מטה שכמו לסבול עם חברו ביחד. ויש הרבה הזדמנויות איך יכולים לעזור לחבר ולשאת המשא שלו, למשל בקעמפ יש חדרים שנכנסים בהם עשרה בחורים. וכי צריך שכולם יהיו ממש כפי שאתה רוצה בשלמות, אם יש בחור שאין לו קבוצה שרוצים שהוא יבוא לחדרם, תכניסנו לחדרך באהבה, ואין לך השגה איך תוכל כך להיטיב לו שיהיו לו חברים יותר, וכל הקיץ שלו יהיה במצב אחר לגמרי. זהו ממש ענין השש עגלות צב. וכן בענין חברותות, בודאי צריכים חברותא שאוהבים ללמוד ביחד ומבינים אחד את השני להתעלות בתורה, אבל יש הרבה זמן במשך היום, ואם ב"ה יש לך חברותא טוב ואתה מצליח בשיעורים, האין לך חצי שעה ביום שאתה יכול לתת לבחור שאין לו כ"כ חברותא, הרי הסדר הקטן הזה שלכם יכול לשנות אצלו כל היום ויתן לו חיות ללמוד בהתמדה, וע"י שאתה סוחר עמו הקרש שלו ודאי יעזור השי"ת שגם הקרש שלך יהיה קל יותר.

*

יעזור השי"ת שנזכה להיאחז בהשבת נאך שבועות, ולקבל ההשפעות של מתן תורה, ועי"כ גם לזכות לברכת כהנים, היינו הברכות בחכמה בעשירות ובגבורה שיהיו ע"י התורה באופן של 'השכל וידע אותי', ונזכור שגם אם ח"ו נכשלים באיזה ענין, תמיד יש לנו דרך תשובה כגזל הגר, וגם אנו יכולים לשאת נזר אלקים על ראשנו ולבנות משכן להשראת השכינה בלבנו.